

מאוזן: (1 ברקן; 4 נאקה; 8 עריץ; 10 לורד; 12 רק; 13 פוינה; 16 וי; 17 פתן; 19 רקע; 20 גמד; 21 עש; 23 גל; 24 אינדונגיה; 26 מי; 27 על; 29 קשה; 31 חקי; 33 הדר; 35 בך; 36 עפולה; 38 וי; 39 תוכן; 41 בורג; 43 יריב; 44 כללי.

מאונך: (1 ברקת; 2 רי; 3 קצף; 5 אלה; 6 קו; 7 הדום; 8 ערפד; 9 מיקרוס; קופ; 11 רודן; 14 נר; 15 נע; 18 נעימה; 20 גלילה; 22 שני; 23 גוע; 25 מקבת; 28 אריג; 30 שכוך; 31 חף; 32 יל; 34 דורי; 36 עני; 37 הבל; 40 כר; 42 זל.

פרסים לתשבץ מצויר 75 (גליון 716)

- 1 גורית בוטלה, שד' קק"ל 66, ת"א.
2 מדרכי דן, רח' מיכ"ל 20, ת"א.
3 דוד ביגא, מזכרת-משה, ירושלים.

פרסים לפותרי תשבץ [74]

- יוסף ביליג, רח' העמק, כפר סבא.
דוד גליקמן, דרך פ"ת 38, תל-אביב.
לוי שמואל, ת. ד. 1563, תל-אביב.

החידון הבלשי (2)

אם גידיית מי שיקר לחוקר, רשום את מסקנותיך המנומקות, שגח אותן עד יום 20.8.51 למערכת העולם הזה (רח' ליינבוים 12, ת. ד. 136, תל-אביב) בצרוף תגיש תשובה.

בין הזוכים תוגרל טיסה לאיטליה.

תלוש

השם:
הכתובת:
הגיל:
המקצוע:

כך מתבקשים הפותרים לענות על השאלות הבאות:

האם אתה קונה את העולם הזה בכל שבוע?

באיזה יום אתה רגיל לקנותו?

האם אתה קורא את הגליון מן ההתחלה עד הסוף או קטעים ממנו?

איזה מדור אתה קורא ראשון?

כמה אנשים קוראים את הגליון?

כמה זמן עבדת בפתרון החידון?

האם השתתפו בפתרון אנשים נוספים, וכמה?

בציריך יד גשם

כששערו הפרוע למחצה ופניו מעידים על חוסר שינה נראה אייזיק שטרן, הירטואוזה כובש במות העולם, מתרוצץ נרגש במסעדה של שדה התעופה לוד. השעה היתה שבע בבוקר, אך המקום היה, כרגיל, מלא אנשים. באים, יוצאים, מלווים ומצפים לקרוביהם. הקהל הכיר את שטרן מיד, שלח גחמיו מבטים, התלחש: "זהו אייזיק שטרן, לא הבין מה קרה."

ארתו לילה לן שטרן במלון בשדה התעופה. הוא בא כדי ללוות את מיי פרומן, מנכ"ל כיתה של סול יורוק, האימפרטור הגדול, ששהתה בארץ משך כמה ימים. מסיבות טכניות נדחתה המראת האירון ושטרן הלך לישון, ביקש ממנהל המלון שיעירו אותו לפני המראה בחמש בבוקר.

רעש מנוע אירון, עכבר מעל גג המלון, העיר את שטרן משנתו. השעה היתה שש וחצי. איש לא העיר אותו. הכנר רץ למטה, מכרתו כבר היתה בשדה, האירון טרם המ' ריא. הוא ביקש לצאת החוצה כדי לומר לה שלום, אך הדבר לא ניתן לו. הוא חיפש את מנהל שדה התעופה, לא מצא אותו. בינתיים המריא האירון, שטרן לא אמר שלום למיי פרומן.

במשך חצי השעה הבאה חיפש הכנר בעל הטמפרמנט את מנהל המלון, כדי "ללמד אותו", כדבריו. גם זה היה לשווא. המנהל יצא לתל-אביב. מאין ברירה התיישב שטרן ליד שולחן והחליט לסעוד את לבו. המלצר (כרוב מלצרי הארץ ונהגיה) היה מוסיקלי, הכיר את שטרן, בירך אותו ב"מאסטרו, הייתי בקונצרט שלך". "יפה מאד", השיב שטרן, "תן ארוחת בוקר". "כן, מאסטרו, מה רצונך לאכול?" התשובה: "רק לא ביצים. תן פירות וקפה". המלצר הביא אבטיח וקומקום עם נוזלים שחורים.

כיצד אחזור לתל-אביב? סופר העולם הזה שנודדן למקום נכנס לשיחה עם הכנר. כעבור כמה דקות שכח שטרן את צרותיו, החל מדבר על מוסיקה, דיבר על באך בפתוס, על קולט הצ'ליסטן, על אמנות לשמה ומעמדו של האמן בחברה. שטרן התלהב בפעם האלף מהמוסיקה. לבסוף עלתה שאלת התחבורה על הפרק: "כיצד אחזור לתל-אביב?"

בחוף עמדו כמה מכוניות, אך כולן היו תפוסות. "אלך ברגל", אמר שטרן, "כמה קילומטרים מכאן לתל-אביב?" התשובה והשמע שכבר הספיקה לחמם את האויר, עשו את שלהן, שטרן חזר בו מהחלטתו ויצא לחפש מונית.

אותה שעה, ברציף השדה, חנה אירון אל-על מפריז ובין הנוסעים - וולטר גר, המנצח מאנגליה, שבא לשרת קונצרטים עם התזמורת הפילהרמונית בהם מופיע שטרן כסוליסט. מאחר שגר לא הביא עמו מזוודות ארכה הפרוצדורה הביורוקרטית של פקדי המכס והפספורטים רק חצי שעה (אחרים מבלים עם שעתיים) וגר הופיע באולם. בין הקהל הרגיש גר באדם בעל גוף אתלטי וקלסתר פניו מוכרים לו. "מיסטר שטרן?", שאל, "אולי אתה אייזיק שטרן?" הכנר שראשו היה בעיניו תחבורה לא שם לב, השיב באי סבלנות: "כן". אחר הפנה את ראשו, ראה שפני האיש מוכרים לו מהעתונות, שאל: "ואדוני דומה למנצח וולטר גר?" "כן, זה בדיוק ככה", השיב גר. שני המוסיקאים שמעו וידעו איש על רעהו לא נפגשו קודם לכן.

וולטר, גר מנצח דומה לוולטר גר

מחצית השעה הבאה הפכה למצע, מונית של המנצח והסוליסט: חיפוש אחר מונית שתביא אותם למלון בתל-אביב. גר היה עייף, בא ישר משווייץ, מקום שם הוא מבלה את חופשתו. מאז ביקר בארץ לפני כמה חדשים לפי הזמנת תזמורת "קול ישראל" ועד צאתו לשווייץ לפני שבוע, לא היה לו ערב חפשי. לפתע קיבל הזמנה מהתזמורת הישראלית, שגענה לה מיד. "הרי אני אהב את ישראל ורק דבר אחד שכחתי: את האקלים". הוא בא במעיל, כובע, כסוית. "בציריך יד אמש גשם. שכחתי".

בסופו של דבר נמצאה מונית ושני המוסיקאים יצאו להל אביב. רק אז השמיע המנצח אנה רוחה ושאל: "מה אנחנו מנגנים מחר? אין לי מושג מה התכנית". נסתדר אין שהוא, השיב הכנר, "גם, שאני עומד לנגן קונצרט חדש לגמרי, ממש נגינת בכורה עולמית", מנדלסון? "נחש גר. בדיוק כך", היתה התשובה.

הקונצרט, למחרת, הפך להצלחה גדולה.

הכנר רצה לאכול

יוסף סיגטי הוא כנר גבהיקומה, צנוע וקרח המתבלט בתחילתו הכחול-כהה, בעלת הפסים הלבנים, שלא כנהוג המוסיקאי הרגיל. כבר לפני שנים העיר לו ברנרד שאו: "אתם, הכנרים, שוב אינכם נראים ככנרים, היחיד הנראה ככנר הוא אלברט איינשטיין".

סיגטי מפורסם, מלבד בקולו הנעים ושלר טחו במספר שפות, בהיותו הראשון שניגן את יצירותיהם של בלה ברטוק, איגור סטר-בינסקי, סרג' פרוקובייץ, שעה שעדיין נתן קבלו בקרירות יתירה. סיגטי אינו נמנע מכל הופעה לא מקובלת ובלבד להשיג את שלו: כאשר ניגן, באחת ההזדמנויות, יחד עם גרי גור פטיגורסקי, הצ'ליסטן, קטע שבוצע במירות מסחררת, חשש כי יפסיד תווים מספר שעה שיהפוך את העמודים. הפתרון: רכישת מספר העתקים ומספר כניתיים מתאים. הוא ניגן, בקוראו משמאל לימין, לאורך כניתיים שהחזיקו שני עמודים כל אחד, בהצ'לחה רבה ובהנעת רגליים זריזה.

הדרך לא היתה קלה. דרכו של יוסף סיגטי, שגולד בבודפשט לפני 59 שנים, לא היתה קלה: כאשר אמו מתה בהיותו בן שלוש הצטרף יוסקה לעיסוק המשפחתי הכי ללי: נגינה בבתי הקפה. בהיותו ילד תלוש נאלץ לנטוש את העיסוק המשפחתי, בילה את צעירותו בככר קרפטי הררי אצל קניול

יוסף סיגטי, כנר אינו דומה לכנר

אך ניצל את ההזדמנות לרכוש ידיעה מקיפה במכושית-עץ ובכינור.

כאשר חזר לבודפשט למד אצל מוסיקאי מבוגר שניגן בתזמורת האופרה. תוך זמן קצר עלה התלמיד על מורהו ועמד להופיע בקונצרט ראשון בכרלין. אולם כמה ימים לפני הופעתו הופיע ילד פלא בעל טוון עשיר וטכניקה מופלאה: מישה אלמן, וברלין שכיח את הכנר הצעיר (13) מבודפשט.

כיון שסיגטי רצה לאכול, נאלץ לקבל על עצמו הופעות פחות מפוארות מאשר באול-מות הקונצרטים המפוארים: הוא ניגן בקר-קס, במסבאת בירה, באולם ריקודים. אולם לאחר מכן עזב לא חיכה סיגטי לאיש, תוך חודשים מספר נתפרסם בהונגריה ואחר במו-לדתו השנייה, צרפת, ולבסוף בארצות הברית בעקבות מאות תקליטים ובה חגג, החודש, את יובלו ה-25 להופעות הענק שלו ברחבי היבשת האמריקאית.

* אלברט איינשטיין, בעל תורת היחסות, נמנן בשעות הפנאי שלו.

כת הרב אהבה את סעידה

דודי חמק (140 ע') - דבורה הורקנוס גינזבורג - הוצאת המהברת (1 ל"י). 14 משוררים עבריים, מנתן אלטרמן עד אברהם שלונסקי, תרגמו 75 שירים שנכתבו גרמנית, משך 26 השנים האחרונות, עלידי דבורה הורקנוס-גינזבורג, אלמנתו של שמעון גינזבורג, הסופר והמתרגם, ששבה ארצה, ב-1946, היתה בירושלים הנצורה ופרסמה יומן מצור באנגלית. ילידת גרמניה ובת רב, שכשרונותיה הוכרו על-ידי טומאס מאן וסטיפן צווייג, יודעת המשררת להביע במלים פשוטות ביותר, מוצניות לכל, את רחשי אהבתה לאהובה, מצד אחד, להגיש את הרקע הארצישראלי, שהיא מכירה מעלייתה הראשונה (לפני צאתה לארץ-צות-הברית) כחלוצה לתל-יוסף של 1924, מאיך.

מלבד "עיר פלא", ההימנון לתל-אביב הכרך

דבורה הורקנוס, משוררת כנבר מאוהב

שבתרגומו הטביע נתן אלטרמן את יכולתו הרבה:

במה אפתח שבחך, קוסמת על ים רב? לכתני בחוצותיך - כנבר מאוהב.

בולטים במיוחד שני השירים שנושאים שתי נערות ערב (סעידה ופטמה).

התרופה: שליח שימי

החלום (69 ע') - יצחק טלע - ברלוי (350 ע')

אחר שמנדל החוכר (בעיירה פולנית, לפני 100 שנים) מתאכזר לעניים ולתלמידי חכמים ונוהג בגסות בבני ביתו, מופיע שליח שמימי הדואג להסדר המצב: הוא נוטל את בגדיו של מנדל (שעה שהוא רוחץ בנהר), תופס את מקומו בבית, בעיירה ובארמון הפריץ, משדך תלמיד ישיבה לבת החוכר שברחה (וזמנית) עם בן הפריץ, מחלק נדבות לעניים ותורם ביד רחבה למוסדות צדקה.

בשעת נשואי "בתו" לתלמיד הישיבה הוא גם מוודא את הסדר הנקודה הסופית: הוא מחזיר את מנדל האמיתי, שחור, מובן מאליו, בתשובה (אחר שגם כלביו לא הכירו אותו) לביתו ונעלם למשכנו הקבוע, על מנת להופיע משם, בשעת הצורך.

במקום נהג "אגד" - דוקטור

היישובים בישראל (336 ע') - ד"ר זאב וילנאי - הוצאת "דבר" (1.500 ל"י)

במדינה בה מוקמים ארבעה יישובים חדשים לשבוע קשה להתאחר. מלבד פקודי דואר ונהגי "אגד", מתקשים רוב התושבים במיקום יישובים, אינם יודעים אם הקיבוץ יראון או הכפר הערבי חורייש נמצאים בגליל, בשרון או ליד אילת.

דוקטור וילנאי החליט לפתור את הבעיה: כינס רשימת כל היישובים במדינה: ערים, עיירות, מושבות, מושבים, קיבוצים וקבוצות; כפרי מוסלמים, נוצרים, דרוזים וצירקסים; פרסמה בלוחי הסבר קצר לכל יישוב, הגיש בכך סיוע רב-ערך לאנשי צבא, מטיילים, קוראי עיתונים.

שוב אין יראון או חורייש מהוות בעייה נטולת פתרון: יראון הוא קיבוץ ליד גבול הצפון; חורייש הוא כפר ערבי ליד פתח תקווה.